

KOOLZAADOLIE

- Coöperatie Carnola werd in 2005 opgericht om biobrandstof van koolzaadolie te maken.
- Dit jaar telen de 25 leden uit Zuid-Nederland 240 hectare kool-

- zaad, goed voor 350.000 liter.
- Door de accijnsvrijstelling op diesel (43 cent per liter in 2011) is koolzaadolie 10 tot 15 cent goedkoper dan diesel aan de pomp.

- De accijnsvrijstelling is door het ministerie van Financiën verlengd tot 2014, maar de Europese Commissie moet dat besluit goedkeuren. Dat is nog niet gebeurd.

„Klanten kunnen nog maanden vooruit”

„Omdat eind vorig jaar niet zeker was of de accijnsvrijstelling voor onze biobrandstof verlengd zou worden, hebben we de hele voorraad toen aan onze klanten verkocht. Zij kunnen nog maanden vooruit met die partij. Het is te hopen dat de vrijstelling snel wordt verlengd, anders wordt biobrandstof uit koolzaadolie veel te duur.” Joep Hermans, voorzitter van Carnola

In de sla of in de motor?

Onder aanvoering van akkerbouwer Joep Hermans uit Noord-Limburg werd in 2005 gestart met de teelt van koolzaad voor de productie van autobrandstof. Het kansrijk en milieuvriendelijk initiatief wordt bedreigd door „onzinverhalen”

door Peter Heesen

Akkerbouwer Joep Hermans uit het Noord-Limburgse dorpje Swolgen woont in een houten huis. „Dat heb ik in 1980 gebouwd. Bewust: energiezuinig en milieuvriendelijk.”

De boer ziet zichzelf als rentmeester. Hij voelt zich verantwoordelijk voor de aarde die hij gebruikt. Vanuit dat besef stond hij in 2005 aan de wieg van Carnola, een coöperatie van koolzaadtelers in Zuid-Nederland. Het idee: de olie die uit koolzaad wordt gewonnen, kan in pure vorm als brandstof voor dieselmotoren worden gebruikt. De schilfers die na het uitpersen van het zaad overblijven, worden als eiwitrijke ingrediënten aan het veevoer toegevoegd. De poep van de varkens en koeien wordt vervolgens als mest over de akkers uitgereden, zodat een vruchtbare bodem ontstaat voor de teelt van koolzaad. Het kringetje is gesloten. Hermans: „Een perfect voorbeeld van *cradle to cradle*. Er is geen afval. En het mooie is: het product wordt in de regio geproduceerd en gebruikt.” De koolzaadolie is bovendien een milieuvriendelijk alternatief voor de eindige, fossiele brandstoffen; aardolie en aardgas. En door schilfers in het voer van varkens en koeien te stoppen, hoeft geen soja uit Azië of Amerika gehaald te worden.

Het plan om koolzaad te telen voor de productie van biobrandstof ontmoette dan ook veel bijval in 2005. De overheid stimuleerde de koolzaadteelt met een accijnsvrijstelling. De accijns op diesel was 37 cent per liter in 2005 en is opgelopen naar 43 cent in 2011. Het enthousiasme over Carnola werd alleen maar groter toen de prijzen van graan en olie fors stegen. De dertig leden van Carnola wreven zich in de handen en teelden steeds meer koolzaad. Hun productie steeg van 300.000 liter in 2005 naar 1,4 miljoen liter in 2007. Carnola mocht de biobrandstof alleen verkopen aan zakelijke klan-

A
Het koolzaad wordt geteeld door coöperatie Carnola.

B
Het koolzaad wordt na de oogst geperst en gebruikt als biobrandstof voor vrachtauto's.

D
De poep van de beesten wordt vervolgens als meststof over de landbouwgrond uitgereden en dient als grondstof voor de teelt van koolzaad.

C
Het restafval, de schilfers, is rijk aan eiwit en wordt verwerkt in veevoer voor varkens en koeien.

ten. Zo rijden de veegwagens van de gemeenten Venlo en Maastricht op koolzaad, evenals vrachtauto's van veevoerbedrijf Vitelia uit Venray en transporteur Van Leendert uit Horst aan de Maas. Hermans maakt een rekensom: „Het ombouwen van een vrachtauto kost 4000 tot 4500 euro. Door de accijnsvrijstelling is koolzaadolie tien tot vijftien cent per liter goedkoper dan diesel aan de pomp. Een vrachtauto gebruikt al gauw 35.000 liter per jaar. Maal vijftien cent is 5250 euro. Een aardige besparing, nietwaar?” In 2008 stortte de markt echter in. De koolzaadprijs steeg en de olieprijs daalde. Het prijsvoordeel van de biobrandstof van Carnola verdampde. De productie zakte naar 350.000 liter, en op dit niveau zit die nog steeds. Opvallend, omdat de olieprijs nu huizenhoog is. Joep Hermans (63) zucht. „Tja...” Voor een verklaring wijst hij naar Brussel. Carnola kreeg in 2005 een accijnsvrijstelling voor vijf jaar. Op verzoek van de koolzaadtelers is de status aparte verlengd met drie jaar door het ministerie van Financiën, dus tot en met 2013. Hermans en de zijnen hadden Den Haag eraan herinnerd dat het om een proef ging. Tevens werd gesteld dat de in-

stallatie die het koolzaad van Carnola perst een capaciteit heeft van drie miljoen liter per jaar. Ofwel vijftien miljoen liter in vijf jaar. In werkelijkheid heeft Carnola in die periode nog geen vier miljoen liter geproduceerd. Hermans: „We hebben gevraagd ons quotum van vijftien miljoen liter vol te mogen produceren met een verlenging van de accijnsvrijstelling. Dat mocht.” Nederland moest wel goedkeuring

vragen aan de Europese Commissie. Vanuit Brussel is nog steeds geen witte rook waarneembaar, constateert Hermans tot zijn verdriet. Verontrust is hij vooral over de vragen die ambtenaren stellen aan Carnola. In diplomatieke bewoordingen komt het erop neer dat ze niet weten van de hoed en de rand. „Ik moet ze bijvoorbeeld uitleggen dat koolzaadolie geen biodiesel is, maar dat biodiesel van

Voorzitter Joep Hermans van Carnola beeldt de kringloop van koolzaad uit. Rechts het zaad, links de olie en in het midden het restafval dat is verwerkt tot veevoer.

illustratie Mersim Hodzic/foto Stefan Koopmans

koolzaadolie wordt gemaakt. Och, dat is ook niet zo erg. Het is een vrij nieuwe techniek.” Erger vindt hij het dat een discussie is opgeblaaid onder de titel *food for fuel*. De wereldbevolking stijgt binnen veertig jaar naar verwachting van 6,7 naar 9,1 miljard mensen. Om alle monden te kunnen voeden, moet de voedselproductie met 70 procent stijgen. De doelstelling wordt niet gehaald als schaarse landbouw-

gronden worden gebruikt voor de productie van biobrandstof. Aldus sceptici. Hermans beweert dat de potentie meer dan groot genoeg is om de voedselproductie te verdubbelen. Hij verbindt wel een voorwaarde aan die stelling: de voedselprijzen moeten fors omhoog. „Nu trekken veel mensen in de Derde Wereld noodgedwongen van het platteland naar de stad omdat ze hun brood niet kunnen verdienen. Vervolgens moeten ze worden voorzien van het allergeodkoopste voedsel om ze in leven te houden. Dat is absurd.” Hermans merkt bovendien dat Brussel huiverig is om de accijnsvrijstelling te verlengen, omdat dit als ongeoorloofde staatssteun uitgelegd zou kunnen worden. „Onzin”, meent hij. „Niet alleen is de vrijstelling eenmalig, ook hebben andere landen soortgelijke regelingen die vaak nog royaler zijn.” Europarlementariër Ria Oomen is ingeschakeld om 'bijles' te geven in Brussel. Maar als de vrijstelling niet wordt verleend? „Dat moeten we denken aan andere bestemmingen. Koolzaadolie kan ook dienen als spijsolie.”

In 2005 werd in Noord-Limburg gestart met de teelt van koolzaad voor de productie van autobrandstof. foto ANP